

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

13 ianuarie 2021

Colegiul Penal în următoarea componență:
președinte
judecători

mun. Chișinău

DIACONU Iurie
CATAN Liliana
GUZUN Ion

examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de avocatul CĂPĂȚÎNĂ Ion în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2020, în cauza penală privindu-l pe

BALUH Dan XXXXX, *născut la XXXXX,*
domiciliat în XXXXX.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 04.03.2019 – 24.06.2020;

Instanța de apel: 16.07.2020 – 22.09.2020;

Instanța de recurs: 02.12.2020 – 13.01.2021.

Asupra recursului ordinar declarat de avocatul CĂPĂȚÎNĂ Ion în numele inculpatului, Colegiul Penal

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 24.06.2020 BALUH Dan și MIHAILIUC Mihail au fost recunoscuți vinovați de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal și condamnați la amendă a câte 570 (cinci sute șaptezeci) unități convenționale, echivalent cu 28500 (douăzeci și opt mii cinci sute) lei.

S-a dispus încasarea din contul lui BALUH Dan și MIHAILIUC Mihail în beneficiul statului a câte 128 (una sută douăzeci și opt) lei cu titlu de cheltuieli judiciare.

S-a dispus încasarea în mod solidar din contul lui BALUH Dan și MIHAILIUC Mihail în beneficiul lui MALER Gheorghe 3000 (trei mii) lei cu titlu de prejudiciu moral.

S-a dispus încasarea în mod solidar din contul lui BALUH Dan și MIHAILIUC Mihail în beneficiul lui GAEVSCHI Dorin 3000 (trei mii) lei cu titlu de prejudiciu moral.

2. Prima instanță, în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, a statuat că la 23.09.2018, în jurul orei 03:05, în fața discotecii din s. Todirești, r. Ungheni, în procesul unui conflict apărut spontan, GHIMCIUC Ion

manifestând un cinism deosebit și încălcând grosolan ordinea publică, exprimat prin săvârșirea unor acte huliganice violente, i-a aplicat lui MALER Gheorghe, lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite părți ale corpului, doborându-l la pământ, iar ca rezultat ultimul și-a pierdut cunoștința.

Ca rezultat al acțiunilor huliganice, MALER Gheorghe s-a ales, conform raportului de constatare nr. 201833P0436 din 01.10.2018, cu vătămare corporală ușoară sub forma de traumă cranio-cerebrală cu comoție cerebrală, edem traumatic al țesuturilor moi din regiunea feței, hematom în regiunea ochiului stâng și excoriații în regiunea feței.

Tot atunci, la acțiunile huliganice ale lui GHIMCIUC Ion a aderat MIHAILIUC Mihail, care i-a aplicat lovituri cu pumnii și picioarele peste suprafața corpului lui GAEVSCHI Dorin, care a încercat să intervină pentru a aplana conflictul, doborându-l la pământ, cauzându-i acestuia, conform raportului de constatare medico-legală nr. 201833P0437 din 24.09.2018, vătămare neînsemnată sub forma de excoriație în regiunea post auriculară stânga.

În acest timp, pentru a curma acțiunile huliganice ale lui GHIMCIUC Ion și MIHAILIUC Mihail a intervenit BÎCU Mihail, care le-a solicitat să se liniștească, însă ultimii nu au reacționat, ci dimpotrivă, manifestând agresivitate, din intenții huliganice, au început să-i aplice lovituri cu pumnii și picioarele peste suprafața corpului, doborându-l la pământ.

În continuare, BÎCU Mihail a încercat să se ridice și în acel moment MIHAILIUC Mihail, manifestând un cinism deosebit, i-a aplicat ultimului o altă lovitură cu piciorul peste suprafața corpului.

În acest moment Bîcu Mihail a intenționat să fugă, însă a fost prins de BALUH Dan, care a aderat la conflict și i-a aplicat o lovitură cu piciorul peste suprafața corpului, cauzându-i conform raportului de constatare medico-legală nr.201833P0438 din 24.09.2018, vătămare neînsemnată sub formă de echimoză în regiunea temporală pe stânga și zgârietură în regiunea abdominală.

Aceste acțiuni ale inculpaților au fost încadrate în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal – *huliganism, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor săvârșit de mai multe persoane.*

3. Împotriva sentinței apeluri a declarat avocatul BIRIGOI Natalia, în numele părților vătămate, solicitând casarea sentinței în latura civilă, cât privește prejudiciul moral, și pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie dispusă încasarea din contului lui BALUH Dan și MIHAILIUC Mihail în beneficiul lui GAEVSCHI Dorin și MALER Gheorghe a câte 35000 lei cu titlu de prejudiciu moral, motivând că la stabilirea cuantumului sumei pagubei morale nu s-au luat în considerație toate circumstanțele cauzei și s-a dispus încasarea unei sume prea mici în raport cu prejudiciul cauzat prin infracțiune.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2020 au fost admise apelurile, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre, în partea civilă, în privința încasării prejudiciului moral, prin care s-a dispus încasarea din contul lui BALUH Dan și MIHAILIUC Mihail în beneficiul

lui GAEVSCHI Dorin și MALER Gheorghe a câte 5000 lei (cinci mii) lei cu titlu de prejudiciu moral.

S-a dispus menținerea celorlaltor dispoziții ale sentinței.

Pentru a hotărî astfel instanța de apel a conchis că soluția instanței de fond privind încasarea în mod solidar a sumei de 3000 (trei mii) lei de la inculpați este nefondată, or părțile vătămate au suportat suferințe, retrairi sufletești, dureri fizice și disconfort psihologic în urma prejudiciului cauzat prin infracțiune, apreciind că prejudiciul moral va fi satisfăcut prin dispunerea încasării a câte 5000 lei pentru fiecare parte vătămată.

5. Criticând decizia pentru netemeinicie, recurs ordinar a declarat avocatul Căpățînă Ion, în numele inculpatului BALUH Dan, solicitând casarea deciziei cu dispunerea rejudecării cauzei de instanța de apel deoarece sunt prezente erorile de drept prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 5), 6) și 10) Cod de procedură penală, soluția de admitere a apelului fiind motivată pe neprezența inculpatului BALUH Dan și hotărârea nu cuprinde motivele pe care se întemeiază, neexistând o expunere asupra cerințelor apelantului.

6. Referință, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) p. 1¹) Cod de procedură penală, a fost depusă de procuror prin care se solicită admisibilitatea recursului deoarece se scoate în evidență o problemă de drept de importanță generală pentru jurisprudență.

7. Obiect de studiu a instanței de recurs îl reprezintă doar chestiunea privind soluționarea acțiunii civile, cât privește încasarea prejudiciului moral.

Se constată că recursul ordinar a fost depus în termen legal, pronunțarea integrală a deciziei având loc la 22 octombrie 2020, iar recursul datează cu 19 octombrie 2020.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în baza materialelor din dosar și raportat la criticele recurentului, Colegiul Penal conchide asupra inadmisibilității acestuia, pentru următoarele motive.

Noțiunea de proces echitabil cere ca instanța care și-a motivat succint decizia, fie prin preluarea motivelor instanței inferioare, fie altfel, să examineze în mod real întrebările esențiale care i-au fost adresate (hotărârea CtEDO *Boldea versus România*).

Dispoziția art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală prevede că *instanța examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.*

În sensul art. 427 Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

Erorile de drept pot fi erori de drept formal sau procesual și erori de drept material sau substanțial.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Conform art. 412 alin. (3) Cod de procedură penală, *judecarea apelului se face cu citarea părților și înmânarea copiilor de pe apel.*

Conform art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, *la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță.*

În corespundere cu art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.

Potrivit prevederilor art. 414 alin. (1), (5) Cod de procedură penală, *instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.*

În conformitate cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, *decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.*

În motivarea recursului s-au invocat ca temei de casare a hotărârii contestate prevederile art. 427 alin. (1) pct. 5), 6) și 10) Cod de procedură penală, care stipulează că *hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când cauza a fost judecată în primă instanță sau în apel fără citarea legală a unei părți sau care, legal citată, a fost în imposibilitate de a se prezenta și de a înștiința instanța despre această imposibilitate, instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

Verificând actele cauzei, raportate la criticele avansate de recurent instanța de recurs notează că acestea nu și-au găsit confirmarea, iar soluția instanței de apel referitoare la chestiunea privind soluționarea acțiunii civile, cât privește încasarea prejudiciului moral este legală, fondată și urmează a fi menținută *ad integrum*, de vreme ce se interzice dispunerea încasării solidare a prejudiciului moral.

Într-un prim aspect, instanța de recurs ține să accentueze că eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 5) Cod de procedură penală nu și-a găsit confirmare.

Astfel, potrivit regulii generale, *citațiile sau înștiințările se expediază la adresa indicată de parte, fie că este vorba de domiciliu, locul de lucru al acesteia sau altă adresă la care ea poate fi înștiințată efectiv.*

Art. 319 Cod de procedură penală stipulează că *judecarea cauzei poate avea loc numai dacă părțile sânt legal citate și procedura de citare este îndeplinită. Neînfrățirea părții în instanța de judecată nu împiedică examinarea cauzei dacă în instanță s-a prezentat avocatul ales sau avocatul care acordă asistență juridică garantată de stat, care a luat legătura cu partea reprezentată.*

Conform art. 321 Cod de procedură penală *judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazului când*

acesta se ascunde de la prezentarea în instanță, când acesta, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui sau de administrația locului de detenție și când inculpatul solicită judecarea cauzei privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare în lipsa sa, participarea apărătorului fiind obligatorie.

CtEDO a decis, în mod constant, în jurisprudența sa, că posibilitatea pe care trebuie să o aibă acuzatul de a lua parte la ședința de judecată decurge din obiectul și scopul ansamblului dispozițiilor art. 6 CoEDO, deoarece lit. c), d) și e) ale § 3 ale aceluiași text recunosc oricărui acuzat dreptul de a se apăra el însuși, de a interoga sau de a face să fie interogați martorii, de a fi asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba utilizată în ședința de judecată, toate acestea fiind de neconceput fără prezența sa, motiv pentru care legislatorul este obligat să ia măsuri de „descurajare” a absențelor nejustificate.

De asemenea, participantul la proces, care cunoaște despre faptul desfășurării unui proces ce-l vizează, este obligat de sine stătător să se intereseze de mersul procesului și examinarea cauzei în lipsa acestuia nu va constitui o încălcare a art. 6 CoEDO (hotărârile CtEDO Avramenco versus Moldova și Ponomaryov versus Ucraina) cât și nu constituie limitare a dreptului la o instanță și nici a dreptului la un proces echitabil, comportamentul părții de renunțare la dreptul de a compărea în fața instanței de judecată, ce și-a îndeplinit obligația pozitivă de a face demersuri pentru a asigura prezența părții în ședința de judecată (hotărârile CtEDO Mihaes versus Franța și Kattan versus România).

Posibilitatea soluționării cauzei în lipsa inculpatului este recunoscută și prin Rezoluția nr. 75 (11) a Consiliului Europei privind criteriile ce trebuie respectate în cazul în care o persoană este judecată în lipsă. Astfel, în criteriul nr. 9 se statuează că *persoana condamnată în lipsă ar trebui să aibă dreptul de a judeca din nou dacă dovedește faptul că absența sa de la judecata inițială este datorită unor cauze independente de voința sa și că nu a avut posibilitatea de a înștiința instanța.*

Din materialele cauzei rezultă că BALUH Dan a cunoscut că în privința sa se instrumentează o cauză penală ce-l vizează, fiindu-i aduse la cunoștință drepturile și obligațiile procesuale. A participat la etapa urmăririi penale și a primei instanțe, depunând cerere în conformitate cu prevederile art. 364¹ Cod de procedură penală.

Pe întreg procesul penal inculpatul a fost asistat de avocați care au supravegheat asupra respectării și exercitării drepturilor și intereselor procesuale ale lui BALUH Dan.

Instanța de apel a citat inculpatul la adresa de domiciliu și potrivit adevărului eliberate de Oficiul Poștal ce-l deservește pe BALUH Dan, ultimul nu a reclamat plicul, citația fiind restituită Curții de Apel Chișinău și anexată la dosar (*f.d. 94-95, vol. II*).

La 21 septembrie 2020 procurorul a verificat prin baza de date ACCES traversarea frontierei de sta de către BALUH Dan. Conform extrasului BALUH Dan a părăsit teritoriul țării la 09 iulie 2020 și intrări nu s-au înregistrat (*f.d. 100, vol. II*).

Raportând cele reținute din materialele cauzei la prevederile legale naționale și internaționale cât și practica CtEDO, Colegiul Penal remarcă faptul că în speță,

în temei legal, apelurile declarate în numele părților vătămate, au fost judecate în lipsa lui BALUH Dan, or el cunoștea despre derularea unui proces penal în privința sa, participând la urmărirea penală și la examinarea cauzei de prima instanță; a fost legal citat de instanța de apel și nu a înștiințat despre motivele neprezentării, iar drepturile și libertățile procesuale i-au fost apărate de avocatul CĂPĂȚÎNĂ Ion, care doar a indicat la imposibilitatea judecării apelului în lipsa clientului său, fără a motiva opinia (*f.d. 104, vol. II*).

Se menționează și că recurentul nu a administrat probe că inculpatul s-a aflat în imposibilitate de a înștiința instanța despre neprezentare sau că instanța de apel a fost în cunoștință de cauză că inculpatul s-a aflat în imposibilitate de a se prezenta și cu toate acestea a dispus judecarea apelurilor în lipsă.

În baza celor expuse supra, se conchide că instanța de apel corect a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului BALUH Dan, apreciind comportamentul lui ca renunțarea la dreptul de participa la ședințele de judecată.

La fel, nu și-a găsit confirmare nici eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală.

La acest capitol se menționează că una din cerințele esențiale la declararea recursului este motivarea acestuia din punct de vedere al prezenței erorii de drept comise la judecarea cauzei, care cade sub incidența noțiunii de eroare de drept în cadrul procedurii precedente care a afectat hotărârea atacată.

Reieșind din esența criticilor invocate în recurs, Colegiul Penal reține că acesta nu conține o descriere a argumentelor confirmătoare a celor susținute de recurent indicându-se doar că *instanța de apel, în hotărârea adoptată, nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelurile declarate în numele părților vătămate și că decizia nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția pronunțată*.

Prin urmare, recursul poartă un caracter formal fiind nemotivat, fiind neconform prevederilor art. 429 alin. (1) și art. 430 alin. (5) Cod de procedură penală Cod de procedură penală, instanța de recurs aflându-se în imposibilitate de a constata din oficiu existența erorilor de drept, or ea se pronunță doar în limitele temeiurilor invocate în recurs (*art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală*).

Cu referire la eroarea de drept prevăzută de art. 427 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, se reține că:

Prevederile art. 420 alin. (4) Cod de procedură penală stipulează că *persoana care nu a folosit apelul poate ataca cu recurs decizia instanței de apel prin care i s-a înrăutățit situația, acest drept rezumându-se doar în limita judecării apelului*.

Potrivit materialelor cauzei instanța de apel a fost sesizată de avocatul BIRIGOI Natalia, în numele părților vătămate, în partea soluționării chestiunii ce tine de acțiunea civilă, cât privește încasarea prejudiciului moral și în această limită instanța de apel a examinat cauza penală.

Drept consecință, inculpatul BALUH Dan și apărătorul acestuia sunt în drept de a contesta decizia instanței de apel doar în partea laturii civile, cât privește dispunerea încasării solidare a prejudiciului moral și a cuantumului acestui prejudiciu dispus spre încasare, or obiect de studiu în instanța de apel a constituit

netemeinicia sentinței în latura civilă, cât privește dispunerea încasării solidare a prejudiciului moral și a cuantumului acestui prejudiciu dispus spre încasare.

În virtutea considerentelor expuse, se constată că, în cauză nu se identifică nici un temei din cele invocate de recurent și, deci, nu sunt incidente cazurile de casare prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 5), 6) și 10) Cod de procedură penală, apreciind ca fiind vădit neîntemeiate criticile formulate sub acest aspect de către avocatul CĂPĂȚÎNĂ Ion.

9. În temeiul art. 432 alin. (1)–(2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul Penal

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul CĂPĂȚÎNĂ Ion, în numele inculpatului, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2020, în cauza penală privindu-l pe **BALUH Dan XXXXX**, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia pronunțată integral la 10 februarie 2021.

Președinte

DIACONU Iurie

Judecător

CATAN Liliana

Judecător

GUZUN Ion